

საბიუჯეტო ორგანიზაციების ბუღალტრული აღრიცხვის მეთოდოლოგიური სრულყოფის საკითხები საერთაშორისო სტანდარტების (სსბასს) შესაბამისად

ანოტაცია

საბაზრო ეკონომიკის თანდათანობითი განვითარების კვალობაზე ჩვენს ქვეყანაში საჭირო გახდა რეფორმების გატარების აუცილებლობა ეკონომიკის სხვადასხვა სფეროში, მათ შორის საჯარო სექტორის ბუღალტრული აღრიცხვისა და ანგარიშგების მიმართულებით. სახელმწიფო მმართველობაში გარდაქმნების განხორციელების საქმეში საჯარო სექტორის ბუღალტრულ აღრიცხვას განსაკუთრებული მნიშვნელობა ენიჭება. ამ ასპექტში ეკონომიკის საჯარო სექტორის აღრიცხვის მეთოდოლოგიამ უნდა შეიძინოს ახალი ფუნქციები და შესაძლებლობები. აქედან გამომდინარე ნაშრომში გაანალიზებულია გატარებული ღონისძიებები და მიღებული შედეგები, გამოვლენილია არსებული ნაკლოვანებები და შემუშავებულია მათი გამოსწორების გზები.

საკვანძო სიტყვები: საბიუჯეტო ორგანიზაცია, სსბასს, ხაზინა, ბუღალტრული აღრიცხვა, დებიტორული დავალიანებები, ხაზინისათვის გადასახდელები, ფინანსური ანგარიშგება, საერთაშორისო სტანდარტები, ბუღალტრული ანგარიშგები.



ბიძინა ბრიგალაშვილი
საქართველოს ტექნიკური
უნივერსიტეტის
ბიზნესტექნოლოგიების
ფაკულტეტის
დოქტორანტი

METHODOLOGICAL IMPROVEMENT ISSUES OF ACCOUNTING OF BUDGET ORGANIZATIONS ACCORDING TO INTERNATIONAL STANDARDS (IPSAS) ACCORDINGLY

Bidzina Grigalashvili

PhD Student Georgian Technical University

ANNOTATION

Due to the gradual development of the market economy in our country, it became necessary to carry out reforms in various areas of the economy, including public sector accounting and reporting. Public sector accounting is of particular importance in the implementation of transformations in public administration. In this aspect, the public information accounting methodology of the economy should retain new functions and capabilities. Therefore, the paper analyzes the measures taken and the results obtained, identifies the existing shortcomings and develops ways to correct them.

keywords: Budget Organization (IPSAS), Treasury, Accounting, Accounts Receivable, Treasury Payments, Financial Statements, International Standards, Accounting Accounts.



საქართველოში საჯარო სექტორის ბუღალტრული აღრიცხვის საერთაშორისო სტანდარტების (IPSAS) დანერგვისათვის აქტიური მუშაობა 2010 წლიდან დაიწყო. ამისათვის ფინანსთა მინისტრის 2009 წლის 3 ნოემბრის N701 ბრძანების საფუძველზე შემუშავდა გეგმა, რომელიც პირველ რიგში ითვალისწინებდა შესაბამისი სამართლებრივი გარემოს შექმნას. სამუშაო რამდენიმე ეტაპს მოიცავდა, კერძოდ: სათათბირო ორგანოს შექმნა, საერთაშორისო სტანდარტების ქართულ

ენაზე თარგმნა, მოდიფიცირებული საკასო მეთოდის დანერგვა, შეზღუდული დარიცხვის მეთოდის შემოღება და ბოლოს სრული დარიცხვის მეთოდზე გადასვლა. ეს ყველაფერი შესაბამისი ნორმატიული აქტებით იქნა გამყარებული. შედეგად მივიღეთ კერძო სექტორის საბუღალტრო აღრიცხვის საერთაშორისო სტანდარტების (IFRS) ბაზაზე შემუშავებული „საჯარო სექტორის ბუღალტრული აღრიცხვის საერთაშორისო სტანდარტები“ (IPSAS). ამის შესახებ სსბასს 1-ში - „ფინანსური

ანგარიშგების წარდგენა“ აღნიშნულია, რომ „საჯარო სექტორის ბუღალტრული აღრიცხვის საერთაშორისო სტანდარტი, ძირითადად ეფუძნება ბუღალტრული აღრიცხვის საერთაშორისო სტანდარტების საბჭოს მიერ გამოცემულ ბუღალტრული აღრიცხვის საერთაშორისო სტანდარტ 1-ს“¹

სამოქმედოდ შემოღებული ნორმატიულ-მარეგულირებელი აქტებიდან ერთ-ერთი მნიშვნელოვანია საქართველოს ფინანსთა მინისტრის 2020 წლის 5 მაისის N108 ბრძანებით დამტკიცებული ინსტრუქცია „საბიუჯეტო ორგანიზაციების მიერ საჯარო სექტორის ბუღალტრული აღრიცხვის საერთაშორისო სტანდარტების საფუძველზე ფინანსური აღრიცხვა-ანგარიშგების წარმოების შესახებ“. იგი თავდაპირველად მხოლოდ სახელმწიფო ბიუჯეტზე მყოფი ორგანიზაციებისათვის იყო განკუთვნილი. ეს მოთხოვნა გარკვეულწილად წინააღმდეგობაში მოდიოდა საქართველოს საბიუჯეტო კოდექსთან, რომლის მიხედვითაც აუცილებელია სახელმწიფო სექტორის საჯარო დანესებულებებისა და მუნიციპალური დანესებულებების ბუღალტრული აღრიცხვა ანგარიშგების სისტემის ერთიანობა, კერძოდ, „საქართველოს ფინანსთა მინისტრი საერთაშორისო სტანდარტების გათვალისწინებით გამოსცემს სათანადო ნორმატიულ აქტებს, რომლებიც უზრუნველყოფს საქართველოს ცენტრალური, ავტონომიური რესპუბლიკებისა და ადგილობრივი ხელისუფლებების საბიუჯეტო ორგანიზაციების მიერ სტანდარტული სააღრიცხვო პროცედურებისა და ანგარიშგების მოთხოვნების დაცვას“². მოგვიანებით არსებული ხარვეზი გამოსწორდა საქართველოს ფინანსთა მინისტრის 2021 წლის 4 თებერვლის N23 ბრძანებით, რომლის შესაბამისადაც ინსტრუქციის მოთხოვნები გავრცელდა ავტონომიური რესპუბლიკის და ადგილობრივი ხელისუფლების საბიუჯეტო ორგანიზაციებზეც.

2020 წლის 15 იანვრის N17 ბრძანებით დამტკიცდა ბუღალტრული აღრიცხვის ანგარიშთა გეგმა, რომელიც წარმოადგენს საჯარო სექტორში ბუღალტრული აღრიცხვის წარმოების ძირითად მეთოდოლოგიურ სახელმძღვანელოს. რა ძირითადი მომენტების გამოყოფა შეიძლება აქედან?³

პირველ რიგში აღსანიშნავია, რომ ინსტრუქცია და შესაბამისად ანგარიშთა გეგმა ეხება ცენტრალურ და მუნიციპალურ საბიუჯეტო ორგანიზაციებს, საჯარო სამართლის იურიდიულ პირებს და არაკომერციულ ორგანიზაციებს. იგი ეყრდნობა საჯარო სექტორის ბუღალტრული აღრიცხვის (IPSAS) 24 საერთაშორისო სტანდარტს. ახალი ანგარიშთა გეგმისათვის დამახა-

სიათებელია 7 ნიშნა კოდები და მოიცავს 700-ზე მეტ ანგარიშს. ასეთი დეტალური ინფორმაცია თავისთავად მნიშვნელოვანია, თუმცა ამან საგრძობლად გაართულა აღრიცხვის წარმოება და პრაქტიკოს ბუღალტერთა კრიტიკის საგანი გახდა. გარდა ამისა ბუღალტრული ანგარიშების დასახელება გვაძლევს მეტად მწირ ინფორმაციას იმის შესახებ, თუ რა აღრიცხება ამ ანგარიშზე, მაგრამ არ გავძლევს ინფორმაციას, რა ინერება ამ ანგარიშის დებეტში და კრედიტში. მაგალითად, ეროვნულ ვალუტაში ერთ წლამდე ვადით გაცემული კრედიტები და სესხები განმარტებულია შემდეგნაირად: 1-12-1110 ანგარიშზე „საბიუჯეტო სახსრებით ეროვნულ ვალუტაში ერთ წლამდე ვადით გაცემული კრედიტები და სესხები“ აღრიცხება საბიუჯეტო საქმიანობის ფარგლებში ერთ წლამდე ვადით გაცემული კრედიტები და სესხები ეროვნულ ვალუტაში⁴. ზოგიერთ ანგარიშს არ ახლავს სრულყოფილი დახასიათება, მაგალითად, 2-13-4200 ანგარიში განმარტებულია შემდეგნაირად - „საქონლისა და მომსახურების მონოდების შედეგად წარმოქმნილი მოკლევადიანი კრედიტორული დავალიანებები საბიუჯეტო წლის ფარგლებს გარეთ“ აღრიცხება საქონლის და მომსახურების მონოდების შედეგად წარმოქმნილი მოკლევადიანი კრედიტორული დავალიანებები საბიუჯეტო წლის ფარგლებს გარეთ⁵. აღსანიშნავია, რომ „საბიუჯეტო წლის ფარგლებში“ ანუ მიმდინარე საბიუჯეტო წელს, საქონლის და მომსახურების მონოდების შედეგად, კრედიტორული დავალიანებები „საბიუჯეტო წლის ფარგლებს გარეთ“ არ წარმოიქმნება. მიმდინარე წელს წარმოქმნილი დავალიანებები, თუ მათი დაფარვა მიმდინარე საბიუჯეტო წელს ვერ მოხერხდა, მხოლოდ მომდევნო წლიდან გახდება „საბიუჯეტო წლის ფარგლებს გარეთ“ წარმოქმნილი. ამ შემთხვევაში კი საჭირო იქნება „საბიუჯეტო წლის ფარგლებში წარმოქმნილი დავალიანების“ ანგარიშიდან თანხები გადატანილი იქნეს „საბიუჯეტო წლის ფარგლებს გარეთ წარმოქმნილ დავალიანებებში“, რომელიც უნდა აისახოს 2-13-4100 ანგარიშის - „საქონლისა და მომსახურების მონოდების შედეგად წარმოქმნილი მოკლევადიანი კრედიტორული დავალიანებები საბიუჯეტო წლის ფარგლებში“ დებეტში და 2-13-4200 ანგარიშის - „საქონლისა და მომსახურების მონოდების შედეგად წარმოქმნილი მოკლევადიანი კრედიტორული დავალიანებები საბიუჯეტო წლის ფარგლებს გარეთ“ კრედიტში. რა თქმა უნდა, ყოველივე ეს ინსტრუქციაში უნდა იყოს მითითებული. გარდა ამისა ცალკეული ანგარიშების დასახელებები მოითხოვენ აზრობრივ და სტილისტურ დახვეწას, რაც ასევე ერთნაირი ტერმინოლოგიის გამოყენებასაც გულისხმობს, ასე მა-

1 სსბას1-„ფინანსური ანგარიშგების წარდგენა“ <https://matsne.gov.ge/ka/document/view/4859223?publication=0>

2 საქართველოს საბიუჯეტო კოდექსი, მუხლი 14, პ. 1; <https://matsne.gov.ge/document/view/91006?publication=49>

3 <https://matsne.gov.ge/document/view/4761772?publication=0>

4 საქართველოს ფინანსთა მინისტრის 15.01.2020წ. N17 ბრძანება, მუხლი 7, პ.4. „საბიუჯეტო ორგანიზაციების ბუღალტრული აღრიცხვის ანგარიშთა გეგმის და მისი გამოყენების შესახებ ინსტრუქციის დამტკიცების თაობაზე“. <https://matsne.gov.ge/ka/document/view/4761772?publication=0>

5 საქართველოს ფინანსთა მინისტრის 15.01.2020წ. N17 ბრძანება, მუხლი 24, პ.32. „საბიუჯეტო ორგანიზაციების ბუღალტრული აღრიცხვის ანგარიშთა გეგმის და მისი გამოყენების შესახებ ინსტრუქციის დამტკიცების თაობაზე“. <https://matsne.gov.ge/ka/document/view/4761772?publication=0>

გალითად, 2-00-0000 ბუღალტრულ ანგარიშს, ანგარიშთა გეგმის ჩამონათვალში ეწოდება „ვალდებულებები“, ხოლო ანგარიშთა გეგმის თანმხლებ „საილუსტრაციო ბუღალტრულ გატარებებში“ - „კრედიტორული დავალიანებები“. 1-13-0000 ანგარიშს ეწოდება „დებიტორული დავალიანებები“, ხოლო მის ქვეანგარიშებს ცალკეულ შემთხვევებში, „მოთხოვნები“. ტერმინოლოგიური თავსებადობის მიზნით უპრიანია დებიტორულ დავალიანებებს ყველა კონტექსტში ეწოდოს „მოთხოვნები“, ხოლო კრედიტორულ დავალიანებებს - „ვალდებულებები“. შესაბამისად, ეს თავსებადობაში იქნება კერძო სექტორში გამოყენებულ ტერმინებთან.

ინსტრუქცია ითვალისწინებს საბიუჯეტო სახსრების მოძრაობასთან დაკავშირებული ოპერაციების აღრიცხვას ისეთი სააღრიცხვო უბნების მიხედვით, როგორცაა „აღრიცხვა საბიუჯეტო ორგანიზაციაში“, „აღრიცხვა გადასახადების ამკრეფ საბიუჯეტო ორგანიზაციაში“ და „აღრიცხვა ხაზინაში“. ამასთან ერთად სახაზინო სამსახურში საბუღალტრო გატარებები უნდა შედგეს ერთის მხრივ „შემოსავლების სამსახურთან მიმართებაში“, როგორც გადასახადების ამკრეფ საბიუჯეტო ორგანიზაციაში და მეორე მხრივ „გადასახადების გადამხდელებთან მიმართებაში“.

შემოსავლების სამსახურში საბიუჯეტო თანხების მოძრაობაზე ინსტრუქციაში მოცემულია შემდეგი მეთოდოლოგია⁶:

შემოსავლების სამსახურის საბუღალტრო გატარებები:

1. დებეტი - (1-13-2000) „მოკლევადიანი საგადასახადო დებიტორული დავალიანებების შესაბამისი ანგარიში“

კრედიტი - 4-10-0000 „საგადასახადო შემოსავლების შესაბამისი ანგარიში“

2. დებეტი - 5-52-1000 „შემოსავლების ამკრეფი ერთეულების მიერ ხაზინისათვის განეული მიმდინარე ტრანსფერებით ხარჯები“

კრედიტი - 2-13-1100 „ხაზინისათვის გადასახდელი საგადასახადო შემოსავლებიდან“

3. დებეტი - 2-13-1100 „ხაზინისათვის გადასახდელი საგადასახადო შემოსავლებიდან“

კრედიტი - (1-13-2000) „მოკლევადიანი საგადასახადო დებიტორული დავალიანებების შესაბამისი ანგარიში“

რაც შეეხება ხაზინაში თანხების მოძრაობას, აქ მარეგულირებელი ორგანო შემდეგ მეთოდოლოგიას ვეთავაზობს:

სახაზინო სამსახურის საბუღალტრო გატარებები:

1. დებეტი 1-13-1100 „ხაზინის მოკლევადიანი დებიტორული დავალიანებები ბიუჯეტის შემოსულობებით“

კრედიტი 4-52-1000 „ხაზინის მიერ შემოსავლების ამკრეფი ერთეულებიდან მიღებული მიმდინარე ტრანსფერები“

2. დებეტი 1-11-2100 „ხაზინის ერთიანი ანგარიში ეროვნულ ბანკში“

კრედიტი 1-13-1100 „ხაზინის მოკლევადიანი დებიტორული დავალიანებები ბიუჯეტის შემოსულობებით“.

შემოსავლების სამსახურში საბუღალტრო გატარებებთან დაკავშირებით უნდა აღინიშნოს, რომ საბუღალტრო ანგარიშებზე თანხების ასახვა უნდა ეფუძნებოდეს სამეურნეო მოვლენაზე შედგენილ საბუთს. მაგრამ რა საბუთის საფუძველზე ახდენს შემოსავლების სამსახური ამ ბუღალტრულ გატარებებს, მიზანშეწონილია, რომ ეს მითითებული იყოს.

ზემოაღნიშნული ბუღალტრული გატარებების შემდეგ შემოსავლების სამსახურში დაიხურება „მოკლევადიანი საგადასახადო დებიტორული დავალიანებების შესაბამისი ანგარიში“ და ანგარიში „ხაზინისათვის გადასახდელი საგადასახადო შემოსავლებიდან“, ხოლო „საგადასახადო შემოსავლების შესაბამისი ანგარიშზე“ და „შემოსავლების ამკრეფი ერთეულების მიერ ხაზინისათვის განეული მიმდინარე ტრანსფერებით ხარჯების“ ანგარიშებზე ნაშთები დარჩება. მიგვაჩნია, რომ ორივე ეს ანგარიში უნდა დაიხუროს შესაბამისი ბუღალტრული გატარებით, რომელიც მითითებული იქნება ინსტრუქციაში.

როგორც ვხედავთ ხაზინის ანგარიშზე თანხის ჩარიცხვა აისახება, როგორც „დებიტორული დავალიანების (მოთხოვნის)“ წარმოქმნა და იმავდროულად „შემოსავლების ამკრეფი ერთეულებიდან მიღებული მიმდინარე ტრანსფერები“. პრაქტიკულად შემოსავლების ამკრეფი ერთეულებიდან ხაზინა შემოსავლებს არ ღებულობს. ეს თანხები არის გადასახადის გადამხდელის მიერ ხაზინის ანგარიშზე ანუ ბიუჯეტში პირდაპირ გადახდილი თანხები. ბიუჯეტში თანხების ჩარიცხვა გადამხდელისაგან ყოველდღიურად მიმდინარეობს. ამავდროულად, თითოეულ ჩარიცხვაზე ბუღალტრული გატარებების შედგენა ხაზინის მიერ პრაქტიკულად შეუძლებელია. მაშასადამე ეს გატარებები წლის ბოლოს უნდა განხორციელდეს მთლიან საბიუჯეტო შემოსავალზე, რის შესახებაც უპრიანია მითითებული იყოს შესაბამის ინსტრუქციაში.

არასაბიუჯეტო სახსრებით საქმიანობის ფარგლებში მიღებული შემოსავლების აღრიცხვის საკითხები ანგარიშთა გეგმაში შემდეგნაირად არის წარმოდგენილი:

1) საქონლისა და მომსახურების მიწოდება:

დებეტი 1-13-6000 „საქონლისა და მომსახურების გაყიდვებიდან მოკლევადიანი დებიტორული დავალიანებები“

კრედიტი 4-42-0000 „საქონლისა და მომსახურების რეალიზაციიდან მიღებული შემოსავლები“

2) მყიდველის მიერ ხაზინის ერთიანი ანგარიშზე თანხის ჩარიცხვა:

დებეტი 1-13-1210 „საბიუჯეტო ორგანიზაციების მოკლევადიანი დებიტორული დავალიანებები ხაზინის

⁶ საქართველოს ფინანსთა მინისტრის 15.01.2020წ. N17 ბრძანება, მუხლი 24, პ.32. „საბიუჯეტო ორგანიზაციების ბუღალტრული აღრიცხვის ანგარიშთა გეგმის და მისი გამოყენების შესახებ ინსტრუქციის დამტკიცების თაობაზე“. <https://matsne.gov.ge/ka/document/view/4761772?publication=0>;

მიმართ საბიუჯეტო სახსრებით“
კრედიტი 2-13-1200 „ხაზინისათვის გადასახდელები არასაგადასახადო შემოსავლებიდან“

3) ხაზინისათვის გადასახდელები არასაგადასახადო შემოსავლებიდან

დებეტი 2-13-1200 „ხაზინისათვის გადასახდელები არასაგადასახადო შემოსავლებიდან“

კრედიტი 1-13-6000 „საქონლისა და მომსახურების გაყიდვებიდან მოკლევადიანი დებიტორულ დავალიანებები“

არასაბიუჯეტო სახსრებით საქმიანობის ფარგლებში მიღებული შემოსავლების აღსარიცხავად სახაზინო სამსახურის ბუღალტრული გატარებები წარმოდგენილია შემდეგნაირად:

ხაზინის ერთიან ანგარიშზე გადასახდელის მიღება.

1. **დებეტი 1-13-1100** „ხაზინის მოკლევადიანი დებიტორული დავალიანებები ბიუჯეტის შემოსულობებით“

კრედიტი 2-13-1300 „ხაზინის მიერ საბიუჯეტო ორგანიზაციების ოპერაციების დასაფინანსებლად გადასახდელები“

2. **დებეტი 1-11-2100** „ხაზინის ერთიანი ანგარიში ეროვნულ ბანკში“

კრედიტი 1-13-1100 „ხაზინის მოკლევადიანი დებიტორული დავალიანებები ბიუჯეტის შემოსულობებით“

ჩვენთვის ცნობილია, რომ საჯარო სექტორში საბუღალტრო აღრიცხვის რეფორმის მიზანი იყო „აღრიცხვის მეთოდის“ გამოყენება სამეურნეო პროცესე-

ბისა და მოვლენების აღრიცხვაში. მართლაც, პირველი გატარებიდან ჩანს, რომ მიწოდებული საქონლის ასახვისათვის გამოყენებული იქნა დარიცხვის მეთოდი, ანუ დაფიქსირდა მოთხოვნის, იგივე დებიტორული დავალიანების წარმოქმნა და იმავდროულად შემოსავლის აღიარება. რაც შეეხება მეორე გატარებას, მყიდველის მიერ ხაზინის ერთიან ანგარიშზე თანხის ჩარიცხვის დროს, საბიუჯეტო ორგანიზაციას ერთის მხრივ წარმოექმნება „დებიტორული დავალიანება“ ანუ მოთხოვნა ხაზინის მიმართ და მეორე მხრივ იმავდროულად „ხაზინისათვის დავალიანება“, რაც ეკონომიკური შინაარსის თვალსაზრისით მართებულად არ მიგვაჩნია. აღნიშნული ხარვეზის გამოსწორების მიზნით უპრიანია შემდეგი მეთოდოლოგიის გამოყენება: მყიდველის მიერ ხაზინის ერთიან ანგარიშზე თანხის ჩარიცხვა აისახოს „ხაზინის ერთიანი ანგარიში ეროვნულ ბანკში“ დებეტში და „საქონლისა და მომსახურების გაყიდვებიდან მოკლევადიანი დებიტორული დავალიანებები“ კრედიტში, რაც საგრძნობლად გაამარტივებს აღრიცხვას და იმავდროულად მივიღებთ ინფორმაციას რა თანხები ერიცხება საბიუჯეტო ორგანიზაციას ხაზინაში.

ყოველივე ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე შეიძლება დავასკვნათ, რომ საჯარო სექტორის ბუღალტრული აღრიცხვის სისტემა ჯერ კიდევ შორსაა სასურველისაგან და მოითხოვს ბევრი საკითხის ახლებურად გააზრებას.

გამოყენებული ლიტერატურა:

1. Levan Grigalashvili, Bidzina Grigalashvili - Problems of Reforming Accounting and Financial Reporting in post-Soviet Countries (On the example of Georgia). ECOFORUM, Volume 10, Issue 3(26), 2021;
2. Levan Grigalashvili, Bidzina Grigalashvili - Accountings and financial reportings reform in the Georgian public sector. interConf. Scientific trends and trends in the context of globalization. 7-8 June 2021. Umea, Sveden;
3. ლევან გრიგალაშვილი - საჯარო სექტორის აღრიცხვა-ანგარიშგების პრობლემები. ევრორეგიონული სასწავლო უნივერსიტეტის სამეცნიერო შრომების კრებული, გამომცემლობა „უნივერსალი“, 2009წ. გვ.128 -131;
4. ლევან გრიგალაშვილი - საქართველოს საბიუჯეტო სისტემის სრულყოფის ზოგიერთი საკითხი. ჟურნალი „სოციალური ეკონომიკა“, N2, 2012წ. გვ.137-140;
5. დავით ჯალაღონია, იური პაპასქუა - ბუღალტრული აღრიცხვისა და აუდიტის საკანონმდებლო რეგულირება საქართველოში. ჟურნალი „ბიზნესი და კანონმდებლობა“ 2019წ.N1, გვ.17;
6. მიხეილ ჩიკვილაძე - საგადასახადო პოლიტიკა და სახელმწიფო ბიუჯეტის შემოსავლები. ჟურნალი „ბიზნესი და კანონმდებლობა“ 2018წ.N1, გვ.21;
7. საქართველოს კანონი ბუღალტრული აღრიცხვისა და ანგარიშგების რეგულირების შესახებ. 05.02.1999 წ.; <https://matsne.gov.ge/ka/document/view/11488?publication=3>;
8. საქართველოს ფინანსთა მინისტრის 2009 წლის 3 ნოემბრის N701 ბრძანება - საჯარო სექტორის ბუღალტრული აღრიცხვის საერთაშორისო სტანდარტების დანერგვის სამოქმედო გეგმის (IPSAS) გეგმის დამტკიცების შესახებ“. <https://matsne.gov.ge/en/document/view/1016446?publication=0>;
9. საქართველოს მთავრობის 2010 წლის 19 თებერვლის N38 დადგენილება - საქართველოს საჯარო სექტორის ბუღალტრული აღრიცხვის სტანდარტების საბჭოს შექმნის შესახებ. <https://matsne.gov.ge/en/document/view/1016446?publication=0>;
10. საქართველოს ფინანსთა მინისტრის 2009 წლის 15 იანვრის N17 - საბიუჯეტო ორგანიზაციების ბუღალტრული აღრიცხვის ანგარიშთა გეგმის და მისი გამოყენების შესახებ ინსტრუქციის დამტკიცების თაობაზე. <https://matsne.gov.ge/document/view/4761772?publication=2>.